
Gayatri Mantra Vidhanam

गायत्रीमन्त्रविधानम्

Document Information

Text title : Gayatri Mantra VidhAnam

File name : gAyatrImantravidhAnam.itx

Category : devii, devI, mantra, gAyatrI

Location : doc_devii

Author : Traditional

Transliterated by : Durga Sharma

Proofread by : Durga Sharma

Latest update : June 28, 2026

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

June 28, 2026

sanskritdocuments.org

गायत्रीमन्त्रविधानम्

First one should do the shApavimochana and utkllana

शापविमोचनानि

ब्रह्मशापविमोचनम् -

विनियोगः - ॐ अस्य श्रीब्रह्मशापविमोचनमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रीच्छन्दो
भुक्ति-मुक्तिप्रदा ब्रह्मानुगृहीता ब्रह्मशापविमोचनी गायत्रीशक्तिर्देवता
ब्रह्मशापविमोचनार्थे जपे विनियोगः ।

मन्त्रः - “ॐ गायत्रीं ब्रह्मेत्युपासीत यद्रूपं ब्रह्मविदो विदुः । तां पश्यन्ति धीराः
सुमनसा वाचामग्रतः ॥”

ॐ वेदान्तनाथाय विद्महे हिरण्यगर्भाय धीमहि । तन्नो ब्रह्म प्रचोदयात् ॥

ॐ देवि ! गायत्री ! त्वं ब्रह्मशापाद् विमुक्ता भव ॥

वशिष्टशापविमोचनम् -

विनियोगः -

ॐ अस्य श्रीवशिष्टशापविमोचनमन्त्रस्य निग्रहानुग्रहकर्ता वशिष्ट ऋषिर्विश्वोद्भवा
गायत्रीच्छन्दो वशिष्टनुगृहीता गायत्रीशक्तिर्देवता वशिष्टशापविमोचनार्थे जपे
विनियोगः ।

मन्त्रः - “सोऽहमर्कमयं ज्योतिरर्कज्योतिरहं शिवः । आत्मज्योतिरहं शुक्लः
सर्वज्योति रसोऽस्म्यहम् ॥”

ॐ देवि ! गायत्री ! त्वं वशिष्टशापाद् विमुक्ता भव ॥

विश्वामित्रशापविमोचनम् -

विनियोगः - ॐ अस्य श्री विश्वामित्रशापविमोचनमन्त्रस्य नूतनसृष्टिकर्ता
विश्वामित्र ऋषिर्वाग्देहा गायत्री छन्दः, विश्वामित्रनुगृहीता गायत्रीशक्तिर्देवता
विश्वामित्रशापविमोचनार्थे जपे विनियोगायः ।

मन्त्रः - “ॐ गायत्रीं भजाम्यग्निमुखीं विश्वगर्भा यदुद्भवाः । देवाश्चक्रिरे विश्वसृष्टिं
यन्मुखान्निः सृतो ऽखिलवेदगर्भः ॥” तां कल्याणीमिष्टकरीं प्रपद्ये ।

ॐ देवि ! गायत्रि! त्वं विश्वामित्रशापाद् विमुक्ता भव ॥

शुकशापविमोचनं

विनियोग- ॐ अस्य श्रीशुकशापविमोचनमन्त्रस्य सञ्जीवनकर्ता शुकऋषिः
कामदुघा गायत्री छन्दः शुकानुगृहीता गायत्री शक्तिदेवता शुकशापविमोचनार्थं
जपे विनियोगायः ।

मन्त्रः - “ॐ ईदृशीं चैव गायत्रीं ध्यायेद्यस्तु नित्यशः । सर्वं पापं परित्यज्य स गच्छेत्
परमं पद्म ॥”

ॐ भगवति ! गायत्रि ! त्वं शुकशापाद् विमुक्ता भव ॥

वरुणशापविमोचनम् -

विनियोगः - ॐ अस्य श्री वरुणशापविमोचनमन्त्रस्य गौतमवामदेवसप्तसागरा
ऋषयः अनुष्टुप् छन्दो वरुणो देवता वरुणशापविमोचनार्थं जपे विनियोगः ।

मन्त्रः - “ॐ धाम्नो धाम्नो राजन्नितो वरुणः नो मुञ्चः । यदापोऽग्नि्या वरुणेति
शपामहे ततो वरुणनो मुञ्चः ॥”

ॐ भगवति ! गायत्रि! त्वं वरुणशापाद् विमुक्ता भव ॥

अग्निशापविमोचनम् -

विनियोगः -

ॐ अस्य श्रीअग्निशापविमोचनमन्त्रस्य चतुःशृङ्गवामदेवो ऋषिर्गायत्री
छन्दोऽग्नेरनुगृहीता गायत्री शक्तिर्देवता अग्निशापविमोचने जपे विनियोगः
।

मन्त्रः - “ॐ शीर्षण्वन्ती कर्णवन्ती विषरूपा भयङ्करी प्रचोदयात् नः यो धियो धीमहि
देवस्य भर्गो वरेण्यं सवितुस्तत् । यद्ग्रहिण्यौ दिहाह्यत्वावितत्य योजया सुवहनं हुं
फट् ॥”

ॐ भगवति ! गायत्रि! त्वमखिलाग्निशापाद् विमुक्ता भव ॥

प्रार्थना मन्त्रः -

ॐ अहो देवि महादेवि सन्ध्ये विद्ये सरस्वति ! अजरे अमरे चैव ब्रह्मयोनिर्नमोऽस्तु
ते ॥ ॐ देवि गायत्रि त्वं ब्रह्मशापाद्विमुक्ता भव, वसिष्ठशापाद्विमुक्ता भव,
विश्वामित्रशापाद्विमुक्ता भव, शुकशापाद्विमुक्ता भव, वरुणशापाद्विमुक्ता भव,
अग्निशापाद्विमुक्ता भव ॥

। म शिरसि । हि शिखायाम् । धि दक्षिणकर्णे । यो वामकर्णे । यो नासिकायाम् । नः मुखमण्डले । प्र हृदि । चो नाभौ । द या गुह्ये । यात् सर्वाङ्गेषु ॥

मातृकान्यासः -

अं शिरसि । आं मुखे । ई दक्षिणनेत्रे । ई वामनेत्रे । उं दक्षिणकर्णे । उं वामकर्णे । ऋं दक्षिणनासायाम् । ऋं वामनासायाम् । लं दक्षिणगण्डे । लृं वामगण्डे । एं ओष्ठे । ऐं जिह्वायाम् । औं कण्ठे । औं हृदि । अं नाभौ । अः मूलाधारे । कं खं गं घं ङं दक्षिणबाहौ । चं छं जं झं जं वामबाहौ । टं ठं डं णं दक्षिणपादे । तं थं दं धं नं वामपादे । पं फं बं भं मं उदरे । यं रं लं वं हृदि । शं षं सं हं क्षं सर्वाङ्गेषु ॥

चक्रन्यासः -

ॐ भूः मूलाधारे । ॐ भुवः स्वाधिष्ठाने । ॐ स्वः मणिपूरे । ॐ महः अनाहते । ॐ जनः विशुद्धौ । ॐ तपः आज्ञाचक्रे । ॐ सत्यं सहस्रारे ॥

तत्सवितुर्वरेण्यं मूलाधारे । भर्गो देवस्य स्वाधिष्ठाने । धीमहि मणिपूरे । धियो यो अनाहते । नः विशुद्धौ । प्रचोदयात् आज्ञायाम् । ॐ सहस्रारे ॥

हृदयन्यासः -

ॐ हृदयकमले गायत्र्यै नमः । भर्गः प्राणेषु । देवः चित्ते । धीमहि बुद्धौ । धियः आत्मनि । प्रचोदयात् परब्रह्मणि ॥

सर्वाङ्गन्यासः -

ॐ गायत्र्यै नमः शिरसि । ॐ सावित्र्यै नमः मुखे । ॐ सरस्वत्यै नमः हृदि । ॐ वेदमात्रे नमः नाभौ । ॐ ब्रह्मशक्त्यै नमः सर्वाङ्गेषु । ॐ परं ज्योतिः मयि सदा विराजताम् ॥

पदन्यासः -

ॐ तत् दक्षिणपादाङ्गुष्ठे नमः । स वामपादाङ्गुष्ठे नमः । वि दक्षिणतर्जनीपादाङ्गुलौ नमः । तु वामतर्जनीपादाङ्गुलौ नमः । र्व दक्षिणमध्यपादाङ्गुलौ नमः । रे वाममध्यपादाङ्गुलौ नमः । ण्यं दक्षिणानामिकापादाङ्गुलौ नमः । भर्गो वामानामिकापादाङ्गुलौ नमः । देवस्य दक्षिणकनिष्ठिकापादाङ्गुलौ नमः । धीमहि वामकनिष्ठिकापादाङ्गुलौ नमः । धियो यो दक्षिणपादतले नमः । नः प्रचोदयात् वामपादतले नमः । ॐ भूर्भुवः स्वः सर्वपादयोर्नमः ॥

बीजन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य बीजान्यासः ।

ॐ अं हृदयाय नमः । आं शिरसे स्वाहा । इं शिखायै वषट् । ईं कवचाय हुम् । उं नेत्रत्रयाय वौषट् । ऊं अस्त्राय फट् ।

ऋं दक्षिणबाहवे नमः । ॠं वामबाहवे नमः । ऌं दक्षिणपादाय नमः । ॡं वामपादाय नमः । एं नाभ्यै नमः । ऐं कण्ठाय नमः । ॐ मुखाय नमः । औं ललाटाय नमः । अं सर्वाङ्गेषु नमः । अः परब्रह्मणे नमः ॥

॥ इति बीजन्यासः ॥

शक्तिन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य शक्तिन्यासः ।

ॐ गायत्र्यै हृदयाय नमः । ॐ सावित्र्यै शिरसे स्वाहा । ॐ सरस्वत्यै शिखायै वषट् । ॐ वेदमात्रे कवचाय हुम् । ॐ ब्रह्मशक्त्यै नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ पराशक्त्यै अस्त्राय फट् ॥

ॐ इच्छाशक्त्यै हृदि नमः । ॐ ज्ञानशक्त्यै शिरसि नमः । ॐ क्रियाशक्त्यै सर्वाङ्गेषु नमः ॥

॥ इति शक्तिन्यासः ॥

कीलकन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य कीलकन्यासः ।

ॐ तत् हृदयाय नमः । ॐ सवितुः शिरसे स्वाहा । ॐ वरेण्यं शिखायै वषट् । ॐ भर्गः कवचाय हुम् । ॐ देवस्य नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ धीमहि अस्त्राय फट् । ॐ धियो गुहाय नमः । ॐ यो नाभ्यै नमः । ॐ नः कण्ठाय नमः । ॐ प्रचोदयात् सर्वाङ्गेषु नमः ॥

॥ इति कीलकन्यासः ॥

व्याहृतिन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य व्याहृतिन्यासः ।

ॐ भूः हृदयाय नमः । ॐ भुवः शिरसे स्वाहा । ॐ स्वः शिखायै वषट् । ॐ भूः कवचाय हुम् । ॐ भुवः नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ स्वः अस्त्राय फट् ॥

ॐ भूः पादयोः नमः । ॐ भुवः नाभौ नमः । ॐ स्वः ब्रह्मरन्ध्रे नमः ॥

॥ इति व्याहृतिन्यासः ॥

सप्तव्याहृतिन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य सप्तव्याहृतिन्यासः ।

ॐ भूः मूलाधारे नमः । ॐ भुवः स्वाधिष्ठाने नमः । ॐ स्वः मणिपूरे नमः । ॐ महः अनाहते नमः । ॐ जनः विशुद्धौ नमः । ॐ तपः आज्ञाचक्रे नमः । ॐ सत्यं सहस्रारे नमः ॥

ॐ भूर्भुवःस्वर्महर्जनस्तपःसत्यं सर्वाङ्गेषु व्यापयामि नमः ॥

॥ इति सप्तव्याहृतिन्यासः ॥

चतुर्विंशत्यक्षरन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य चतुर्विंशत्यक्षरन्यासः ।

तत् हृदयाय नमः । स शिरसे नमः । वि शिखायै नमः । तु दक्षिणबाहवे नमः ।
र्व वामबाहवे नमः । रे दक्षिणहस्ताय नमः । ण्यं वामहस्ताय नमः । भः कण्ठाय
नमः । र्गः मुखाय नमः । दे दक्षिणनेत्राय नमः । वस्य वामनेत्राय नमः । धी
भ्रूमध्याय नमः । म ललाटाय नमः । हि मस्तकाय नमः । धि दक्षिणकर्णाय नमः
। यो वामकर्णाय नमः । यो नासिकायै नमः । नः ओष्ठयोः नमः । प्र जिह्वायै नमः
। चो हृदयाय नमः । द नाभ्यै नमः । य गुह्याय नमः । आत् मूलाधाराय नमः ।
ॐ सर्वाङ्गेषु नमः ॥

॥ इति चतुर्विंशत्यक्षरन्यासः ॥

त्रिपदान्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य त्रिपदान्यासः ।

प्रथमपदं

ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं हृदयाय नमः ॥

द्वितीयपदं

भर्गो देवस्य धीमहि शिरसे स्वाहा ॥

तृतीयपदं

धियो यो नः प्रचोदयात् शिखायै वषट् ॥

तत्सवितुर्वरेण्यं कवचाय हुम् । भर्गो देवस्य धीमहि नेत्रत्रयाय वौषट् । धियो यो
नः प्रचोदयात् अस्त्राय फट् ॥

॥ इति त्रिपदान्यासः ॥

गायत्रीहृदयन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य गायत्रीहृदयन्यासः ।

ॐ गायत्र्यै हृदयाय नमः । ॐ सावित्र्यै शिरसे स्वाहा । ॐ सरस्वत्यै शिखायै वषट् । ॐ वेदमात्रे कवचाय हुम् । ॐ ब्रह्मरूपिण्यै नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ परज्योतिषे अस्त्राय फट् ॥

तत्सवितुर्वरेण्यं हृदयकमले न्यसेत् । भर्गो देवस्य दक्षिणहृदयभागे न्यसेत् । धीमहि वामहृदयभागे न्यसेत् । धियो बुद्धौ न्यसेत् । यो चित्ते न्यसेत् । नः प्राणेषु न्यसेत् । प्रचोदयात् आत्मनि न्यसेत् ॥

ॐ गायत्रीहृदयदेव्यै नमः ॥

॥ इति गायत्रीहृदयन्यासः ॥

देवतान्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य देवतान्यासः ।

ॐ ब्रह्मणे शिरसि नमः । ॐ विष्णवे हृदि नमः । ॐ रुद्राय कण्ठे नमः । ॐ सावित्रे नाभौ नमः । ॐ गायत्र्यै हृदयकमले नमः । ॐ सरस्वत्यै जिह्वायै नमः । ॐ अग्नये मुखे नमः । ॐ सूर्याय नेत्रयोः नमः । ॐ चन्द्राय ललाटे नमः । ॐ प्रजापतये मूलाधारे नमः । ॐ परमात्मने सहस्रारे नमः ॥

॥ इति देवतान्यासः ॥

लोकन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य लोकन्यासः ।

ॐ भूर्लोक्याय पादयोः नमः । ॐ भुवर्लोक्याय जानुभ्यां नमः । ॐ स्वर्लोक्याय ऊरुभ्यां नमः । ॐ महर्लोक्याय नाभ्यै नमः । ॐ जनलोकाय हृदयाय नमः । ॐ तपोलोकाय कण्ठाय नमः । ॐ सत्यलोकाय ब्रह्मरन्ध्रे नमः ॥

सप्तलोकान् स्वदेहे चिन्तयेत् । सर्वलोकमयं देहं भावयेत् ॥

॥ इति लोकन्यासः ॥

तत्त्वन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य तत्त्वन्यासः ।

ॐ पृथिवीतत्त्वाय पादयोः नमः । ॐ आपस्तत्त्वाय गुह्ये नमः । ॐ तेजस्तत्त्वाय नाभ्यै नमः । ॐ वायुतत्त्वाय हृदयाय नमः । ॐ आकाशतत्त्वाय कण्ठाय नमः । ॐ मनस्तत्त्वाय भ्रूमध्ये नमः । ॐ बुद्धितत्त्वाय ललाटे नमः । ॐ अहङ्कारतत्त्वाय शिरसि नमः । ॐ प्रकृतितत्त्वाय सहस्रारे नमः । ॐ पुरुषतत्त्वाय सर्वाङ्गेषु नमः । ॐ परब्रह्मतत्त्वाय आत्मनि नमः ॥

॥ इति तत्त्वन्यासः ॥

दिक्पालन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य दिक्पालन्यासः ।

ॐ इन्द्राय पूर्वदिशि नमः । ॐ अग्नये आग्नेयदिशि नमः । ॐ यमाय दक्षिणदिशि नमः । ॐ नैऋतये नैऋत्यदिशि नमः । ॐ वरुणाय पश्चिमदिशि नमः । ॐ वायवे वायव्यदिशि नमः । ॐ कुबेराय उत्तरदिशि नमः । ॐ ईशानाय ईशानदिशि नमः ।

ॐ ब्रह्मणे ऊर्ध्वदिशि नमः । ॐ अनन्ताय अधोदिशि नमः ।

दशदिक्पालान् स्वदेहे प्रतिष्ठाप्य सर्वतो रक्षां भावयेत् ॥

॥ इति दिक्पालन्यासः ॥

कालन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य कालन्यासः ।

ॐ क्षणाय पादयोः नमः । ॐ लवाय गुल्फयोः नमः । ॐ निमेषाय जानुभ्यां नमः । ॐ मुहूर्ताय ऊरुभ्यां नमः । ॐ अहोरात्राय नाभ्यै नमः । ॐ पक्षाय हृदयाय नमः । ॐ मासाय कण्ठाय नमः । ॐ ऋतवे मुखे नमः । ॐ अयनाय ललाटे नमः । ॐ संवत्सराय शिरसि नमः । ॐ कालाय सहस्रारे नमः । ॐ महाकालाय सर्वाङ्गेषु नमः ॥

कालं ब्रह्मस्वरूपं ध्यात्वा सर्वं गायत्रीमयं भावयेत् ॥

॥ इति कालन्यासः ॥

प्राणन्यासः -

अस्य श्रीगायत्रीमहामन्त्रस्य प्राणन्यासः ।

ॐ प्राणाय हृदयाय नमः । ॐ अपानाय मूलाधारे नमः । ॐ समानाय नाभ्यै नमः । ॐ उदानाय कण्ठाय नमः । ॐ व्यानाय सर्वाङ्गेषु नमः ॥

ॐ नागाय उदरे नमः । ॐ कूर्माय नेत्रयोः नमः । ॐ कृकराय कण्ठे नमः । ॐ देवदत्ताय मुखे नमः । ॐ धनञ्जयाय सर्वदेहे नमः ॥

सर्वप्राणशक्तिं गायत्र्यात्मिकां ध्यात्वा स्वदेहे प्रतिष्ठापयेत् ॥

॥ इति प्राणन्यासः ॥

There are many types of nyāsa described in the Brihad Sadhana .

However, as far as practicable, only Kara Nyasa and Sadanga Nyasa should be practiced, as these are generally sufficient for most practitioners .

After that one should show the 24 Mudras

सुमुखं सम्पुटं चैव विततं विस्तृतं तथा ।
द्विमुखं त्रिमुखं चैव चतुःपञ्चमुखं तथा ॥
षण्मुखमथोमुखं चैव व्यापकाञ्जलिमेव च ।
शकटं यमपाशं च ग्रथितं सम्मुखोन्मुखम् ॥
प्रलम्बं मुष्टिकं चैव मत्स्यं कूर्मं वराहकम् ।
सिंहाक्रान्तं महाक्रान्तं मुद्गरं पल्लवं तथा ॥

After jAp one should show last 8 mudras

सुरभि, ज्ञान, वैराग्य, योनि, शऽ, ण्ख पञ्ज, क लिङ्ग, निर्वाण

गायत्री महामन्त्रः -

ॐ भूर्भुवः स्वः ।
तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि ।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥

Nyاسas are different in different texts, some are given here.

Note- If there is no time, then doing (shApavimochana) is enough.

One should recite this text before reciting lekhiIshvarItrishati as a qualification.

Encoded and proofread by Durga Sharma

Gayatri Mantra Vidhanam

pdf was typeset on June 28, 2026

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

